

- a káderigazgatóság Securitate apparátusával foglalkozó Ügyosztályának parancsnoka, a oktatási Ügyosztály parancsnoka, a Securitate kiképzőiskolák parancsnokai
 - a II, III, IV, V, VI, VIII központi Csoportfőnökség alapszervezeti titkára
 - a BM tartományi Igazgatóságainak parancsnokai
 - a BM tartományi Igazgatóságai I, II, III, IV és VIII operatív ügyosztályainak parancsnokai
 - a BM járási ügyosztályainak és alosztályainak parancsnokai
 - a katonai tartományok kémelhárító ügyosztályainak parancsnokai és a hadseregparancsnokságok és nagy katonai egységek kémelhárító osztályainak és alosztályainak parancsnokai, az V Igazgatóság vonalán
 - a területi vízi-, vasúti- és közúti- ügyosztályok parancsnokai, az V. Igazgatóság vonalán
 - a BM Ellenőrző Ügyosztályának összes dolgozója
 - a BM pártbizottsága büroójának tagjai, és az operatív igazgatóságokkal foglalkozó instruktorok
 - elvtársak az RMP KV Adminisztratív Osztályáról

Összes résztvevő: 512 személy.

ACNSAS, fond Documentar, dos. 114, 2-3. f. Géppel írt román nyelvű dokumentum magyar fordítása.

93.

A Belügyminisztérium Kolozs tartományi Igazgatóságának jelentése a hírszerzői operatív munkáról

Kolozsvár, 1957. december 2.

Belügyminisztérium Kolozs Tartományi Igazgatósága
Szigorúan titkos

Az említett parancsok megjelenése óta¹⁵ a Kolozs tartományi állambiztonsági szervek tevékenysége az ezekben a rendeletekben foglalt feladatok teljesítésére irányult. A BM 15/1956. sz. parancsnak megfelelően a hírszerzői hálózatot nagyrészt megtisztítottuk a tehertételektől, a félretájékoztató- és a kettős ügynököktől, és új, a Securitate munkájának megfelelő ügynököket szerveztünk be. 1.710 ügynököt távolítottunk el a hálózatból, 931 maradt meg. Ugyanebben az időszakban 313 új ügynököt szerveztünk be. A 15. sz. parancs alkalmazása nyomán azt tapasztaltuk, hogy bár nagyszámú ügynökünk van, az esetek többségében épp a gyanúsítottak környezetében, és azokban a helységekben, ahol az ellenséges elemek összpontosulnak, nem rendelkezünk megfelelő hálózattal, amely leleplezze

¹⁵ Utalás a BM 15/1956, 54/1956 sz. utasításokra a hírszerzési hálózat megerősítéséről.

az ellenséget. Bizonyos mértékben javult az ügynökökkel való találkozás titkosságának biztosítása. Ennek érdekében feladtunk 217 meg nem felelő házat, és 115 új konspiratív házat hoztunk létre. Megemlítendő, hogy az ügynökök dekonspirálása nem történt elég megfontoltan, másfelől pedig az ügynökhálózat kiegészítését és a munka javítását – amire a 15. sz. parancs törekedett – csak részben hajtották végre.

Ami a BM 54/1956. sz. parancsot illeti, a 15. sz. utasítás végrehajtása során elkövetett hibák (az egyetemeken lévő ügynökök tömeges és megkülönböztetés nélküli eltávolítása) és a problémának kezelése oda vezetett, hogy az ellenséges elemek munkája – főleg a magyarországi események időszakában – egy nem megfelelő ügynökhálózattal ért minket. Habár Kolozsváron 9.000 diák és 700 oktató él, a parancs megjelenésekor közöttük csak 7 ügynökünk volt. Ebben az időszakban a nacionalista elemeknek sikerült egy ellenséges jellegű gyűlést szerveznie, amelyen mintegy 150 diák vett részt.¹⁶ Hasonlóképpen néhány diák, Várhegyi Istvánnal az élen, ellenséges tartalmú programtervezetet szerkesztett azzal a szándékkal, hogy népszerűsítsék a Bolyai Egyetem diákjai között. Mindez úgy történt, hogy szerveink semmilyen előzetes információt nem tudtak erről szerezni.

A 54. sz. parancs végrehajtására térve közöljük, hogy 242, ellenséges tevékenységgel gyanúsítható személyt azonosítottunk. 27 felderítő nyomozást indítottunk el, ezek keretében a 41 legveszélyesebb elemmel [is] foglalkozunk. A gyanúsítottak és az objektumok informatív (évfolyamonkénti, tanszékenkénti, bentlakásonkénti stb.) lefedése érdekében 54 ügynököt szerveztünk be az parancs megjelenése óta. Jelenleg ebben a feladatkörben 62 ügynök és 3 rezidens dolgozik. A magyarországi események kezdetétől a Bolyai egyetemen ellenséges tevékenységért letartóztatunk 33 személyt, 29 diákot és 4 egyetemi kádert.

A meghozott intézkedések nyomán felfedeztünk egy sor, ellenforradalmi szervezetbe tömörült elemet, akik ellenséges tartalmú röpiratokat szerkesztettek és terjesztettek, vagy nyílt uszítást végeztek diákok és értelmiségiek között. Idézzük Miron Stoica volt diák esetét, aki egy csoportot szervezett azzal a céllal, hogy fegyvert és lőszert szerezzenek, hogy alkalmas pillanatban támogathassák az ellenforradalmi elemeket. Mikor észrevették, hogy az állami szervek követik őket, megpróbáltak egy kapitalista országba szökni, de ezt sikerült megelőznünk a csoport letartóztatásával. Hasonló Dobai István volt jogász esete, aki egy revizionista jellegű akciót kezdeményezett, amelybe a magyar értelmiség kiemelkedő szereplői közül nacionalista elemeket vont be.

A BM 69/1957. sz. parancs teljesítése révén intézkedtünk a repatriáltak, a turistákkal kapcsolatba kerültek, a tartományunk területén dolgozó külföldi szakemberek és a kapitalista országok diplomatái által létesített kapcsolatok beazonosítására. Ily módon mintegy száz olyan kapcsolatot azonosítottunk, amit diplomaták az év folyamán létesítettek, és három ilyen kapcsolaton felderítő

¹⁶ Utalás a *Ion Andreescu* Képzőművészeti Főiskolán 1956. október 24-én szervezett diákgyűlésre.

nyomozásba kezdtünk. A 85 azonosított repatriált közül tíz ellen indítottunk felderítő nyomozást, ezek informatív szempontból a legérdekesebb esetek. Hat ilyen akciót a parancs megjelenése után indítottunk, ezek során 3 új ügynököt vetettünk be. Több mint 90, a turisták által megkeresett személyt azonosítottunk; hasonlóképpen azonosítottuk egyes külföldi szakemberek gyanús kapcsolatait, közülük három személyt követünk felderítő nyomozással. Az ebben a kérdéskörben tapasztalható hiányosságok miatt a 69. sz. parancs megjelenésének időpontjában a járási szervekhez tapasztalt tiszteket küldtünk, hogy biztosítsák az akciók közvetlen és hatékony irányítását. Ezek átnézték az eredeti informatív jelentéseket és a folyamatban lévő akciókat, kiválasztották a legfontosabbakat, és megfelelő intézkedési tervet állítottak össze.

Néhány érdekesebb akció zajlik a tordai vegyipari gyárban lévő ügynöki hálózatunk jelzései nyomán. Az üzemben nyugatnémet szakemberek dolgoznak. Az informatív anyagokból kiderült, hogy az említett személyek kitartóan próbálnak ismerkedni, kapcsolatba lépnek az illető város és a járás lakóival, mulatságokat és különféle kirándulásokat szerveznek. A figyelmet érdemlő kapcsolatok között a fegyveres erők egyik tisztje is ott van, aki a katonai rendelések ellenőrzésével foglalkozik. A tevékenységük meghatározásával kapcsolatos problémák tisztázásával párhuzamosan intézkedtünk mindegyik személy tanulmányozásáról, ezt követően pedig a beérkezett adatok és anyagok alapján egy közeli időpontban határozunk arról, hogy javasolt-e beszerzés közülük. Ügynököket küldtünk külföldre is, hogy azok ott letelepedjenek, másokat most készítünk fel a kiküldésre. Mindezt egy ügynökhálózat létrehozásáért tettük, amelyet használni lehessen külföldön, az ellenséges kémközpontokba és ellenforradalmi szervezetekbe való behatolásra, valamint az I. Csoportfőnökséggel¹⁷ való utólagos kombinációkra.¹⁸

A 48/1957. sz. és a 70/1957. sz. parancsokban foglalt intézkedések nyomán felderítő nyomozást indítottunk a vasgárdista vezetők, a börtönből szabadult ellenforradalmárok, a burzsoá pártok volt vezetői, a magyar, német és zsidó nacionalisták ellen. Az egész tartományban 488 ilyen nyomozás nyílt, ebből 279 ügynökkel van lefedve. Az operatív és hírszerzési munka egyes eredményei nyilvánvalóvá tették az ellenséges elemek módszereit. Így a Torda járás térségében lévő, a vasgárdista Şuşman vezette banda tagjai rendszerünk aláaknázására szolgáló intenzív tevékenységet folytattak, fenntartották a népi demokrácia tartósságával szembeni kétségeket.¹⁹ Az állammal szembeni kötelezettségek teljesítése ellen lázították a lakosságot, és fenntartották a háborús pszichózist. Ők küldték a velük kapcsolatban álló vasgárdista és parasztpárti tagokat, hogy lázítsanak a parasztok között a fent jelzett módon, hasonlóképpen arra uszítva a lakosságot, hogy ne vonuljon be katonai szolgálatra, ne vegyen részt közösségi munkákban, gyűléseken, ne iratkozzon be a kollektív gazdaságokba és a mezőgaz-

17 A román állambiztonsági szervek 1956-os szervezeti átalakítását követően 1967-ig az I. Csoportfőnökség (*Direcția I.*) felelt a kémelhárításért.

18 Az állambiztonsági szaknyelv szerint kombináció: közös tevékenység, közös akció.

19 Lásd a 76. sz. iratot.

dasági társulásokba. A banda főnöke biztosította az ismerőseit, hogy egy háború kitörésének pillanatában a hegyekben ellenforradalmi csoportokat fog szervezni, amelyek belülről tevékenykednek majd államunk ellen. A banda módszere volt a helyi vezetők saját oldalukra átcsábítása, és az ellenséges személyeknek a vezető pozíciókba való beszivároztatása. A vasgárdista elemek megpróbálják tevékenységükbe a történelmi pártok volt vezetőit bevonni, ebből a szempontból jelentős B. I. vasgárdista vallomása: „A történelmi pártok volt tagjai nem úgy látják a dolgokat, ahogy látniuk kellene. Ők még mindig különbséget tesznek parasztpártiak, liberálisok és vasgárdistások között, és nem látják, hogy a veszély egy és ugyanaz, a kommunizmus: és mindnyájan ellene kell harcoljunk.” Tartományunk területén gyakori a vasgárdisták beférkőzése a vallási szektákba, ahol vezető pozíciókat foglalnak el, és a miszticizmust terjesztik. Ugyancsak megfigyelhető, hogy a börtönből szabadult vasgárdisták kapcsolatot tartanak egymással.

A magyar nacionalisták a magyar egység tételét terjesztik, az együttlakó nemzetiségek együttélésének lehetetlenségét. A falvakon végzett ellenséges tevékenység általános jellemzője a mezőgazdaság szocialista átalakítása elleni tevékenység. Ebben az értelemben elsősorban a szektákat használják, amelyek tagságuk kiterjesztésére törekednek. Így a zilahi [református] bethánisták a kollektív gazdaság felbomlasztására irányuló akciókat folytatnak, és arra lázították a parasztokat, hogy ne lépjenek be a társulásba. Hasonló akciókat folytatnak a jehovisták és „Az Úr serege”²⁰ szekta tagjai is.

A hírszerzői anyagok túlnyomó többsége azt mutatja: a mindenféle színezetű ellenség arra törekszik, hogy azt a gondolatot terjessze, miszerint rendszerünk megváltozása Nyugat-Németország segítségével fog történni, amelyik elkerülhetetlenül háborút indít a Szovjetunió ellen. Ami a BM 95/1957. sz. parancsot illeti, intézkedéseket fogantatosítottunk az operatív tisztek községcsoportok szerinti elosztására, és mozgósítottuk a dolgozókat a II. Alosztály²¹ vonalán, annak függvényében, hogy milyen fontosságúak az illető járás problémái.

Fokoztuk a beszervezéseket azért, hogy lefedjük a felderítő nyomozásokat, és azért is, hogy minden helységben követni tudjuk a gyanús elemeket. [Az eredményeinket mutatja] hogy a 15. sz. rendelet megjelenésekor a folyamatban lévő nyomozások több mint 80%-a nem volt informatívan lefedve, jelenleg az akciók 70%-át tudjuk lefedni. A helyzetjelentésekből kiderül, hogy a községek több, mint 30%-ában vannak ügynökeink, akik végzett munkájuk és kapcsolataik által a tartományunkban lévő községek és falvak 60%-ában tudnak információkhoz jutni. A meghozott intézkedések eredményeképpen ebben az időszakban több ellenforradalmi csoportot is felderítettek, valamint egy sor olyan személyt, aki egyedül tevékenykedett, mint például Varga Albert, Gavril Pop, Emil Sanislău.

Az év során összesen 169 előzetes letartóztatást fogantatosítottunk az ellenforradalmi elemek ellen, és jobb eredményeket értünk el a belső ellenforradalmi

20 Románul *Oastea Domnului*.

21 A BM tartományi Igazgatóságokon belüli kémelhárítás.

tevékenység leküzdésében. Kémelhárító munkánk ugyanakkor nem megfelelő szintű. Abból kiindulva, hogy a kémfeladatokhoz van nálunk beszervezhető réteg, az utóbbi időben intézkedéseket foganatosítottunk a tevékenységünk javítására. Amit megvalósítottunk azonban messze van attól, hogy kielégítse a munka jelenlegi követelményeit, és még nem mondhatjuk el, hogy megfelelően végrehajtottuk a fent említett parancsokat.

A tartományi vezetés, elemezve a munka menetét, megállapította, hogy szerveink működésében jelentős hiányosságok maradtak. Noha több eltávolítás történt, ahogy a gyakorlati munka során is kiderült, a hírszerzői hálózatban még maradtak kettős ügynökök és őszintetlen elemek, akiket azonosítottunk és folyamatosan azonosítunk. Ez történt egyes ügynökökkel, akik Dobai István és Leon Şuşman bandájának tevékenykedtek, és akiket – habár kettős ügynöknek bizonyultak – 1957-ig megtartottak az ügynökhálózatban. Még súlyosabb, hogy a 15. sz. parancs megjelenése után a jelöltek felületes vizsgálatának következményeként újra felvettek az ügynökök közé egy sor olyan személyt, akiknek nem rendelkeztek hírszerzési lehetősége ellenséges környezetben, és nem sokkal beszervezésük után kilépésüket kérték. Így a beszervezett ügynökök közül a 15. sz. parancs megjelenése óta 26-ot dekonspiráltunk.

Az operatív tiszték inkább rendszerhű személyeket szerveznek be, akiket ilyenként ismer a lakosság is, emiatt az ellenséges elemek nem bíznak bennük. Máskor csupán azért történt beszervezés, mert kompromittáló iratok léteztek az illetőről, anélkül, hogy tekintetbe vették volna, hogy az illetőnek nincs információszerzési lehetősége és képessége sem. Sok esetben azoktól, akiket kompromittáló anyagok alapján szerveztek be, a beszervezés folyamán nem készítették részletes anyagokat, amelyekkel feltérképezték volna az ellenséges érzelmű személyekkel fenntartott kapcsolataikat. Ennek eredményeképp a beszervezettek a későbbi találkozókra nem adnak több hasonló anyagot, és mivel nincsenek szilárdan hozzánk kötve, kis idő múltán inaktívvá válnak, vagy visszautasítják az együttműködést. Az ügynökök őszinteségének vizsgálata csupán kevés esetben történt meg; az operatív munkában résztvevők nem foglalkoztak folyamatosan ezzel a kérdéssel. A 166 operatív tisztünk között²² 123-nak tíznél kevesebb ügynöke van, és csak 43 tisztünk tart kapcsolatot tíz vagy több mint tíz ügynökkel.

Az ügynökök száma még alacsony néhány, a tartományunkra jellemző fontos problémakörben. Létszámra és lehetőségeit tekintve gyenge ügynökhálózattal rendelkezünk az értelmiség és a diákság körében; nincs jobb ügynökhálózatunk a magyar nacionalisták között sem, akiknek tevékenysége ugyanakkor kézzelfogható. Habár fontos lenne a német nacionalisták megfigyelése is, jelenleg erre is gyenge ügynökhálózatunk van. Hasonló a helyzet a cionisták körében is.²³ A vasgárdista és a parasztpárti elemeket nem fedtük le informatívan olyan mértékben, hogy mélyen be tudjunk hatolni a tevékenységükbe, meghatározzuk taktiká-

²² Szó szerint: szervnél, de itt személyt kell érteni.

²³ Eredetiben *problema*.

ikat és módszereiket. Egy sor fontos ipari objektumban, amelyet informatív szempontból a IV. Alosztály²⁴ kezel, és ahol ellenséges elemek összpontosulnak (például a marosújvári szódaüzem, a bánffyhungyadi szénbányák, az aranyosgyéresi huzalgyár), kis létszámú és korlátozott hírszerzési képességű hálózattal rendelkezünk.

Egy másik fontos hiányosság, hogy az ügynökhálózatot, különösen a járási parancsnokságoknál, szűklátókörű módon vezették. Így a gyanús vidéki elemeknél csak a vasgárdista, parasztpárti stb. múltú elemeket keresték, elhanyagolták azt is kinyomozni, hogy az illető végzett-e más irányú ellenforradalmi tevékenységet. Csak az utóbbi időben kezdtük az ügynököket szélesebb körű nyomozásra utasítani, hogy megállapítsuk, a követett személyek végeznek-e bármilyen ellenséges tevékenységet, falvakon pedig különösen a mezőgazdaság átalakítása és a szocialista szektor ellen.²⁵

Ügynökhálózatunk hiányosságai tevékenységünk minden vonalán érezhetőek, de különösen az értelmiség körében. Nem kielégítő az az ütem, ahogy a felderítő nyomozások lefedésén dolgozunk. Sok esetben az akciók során az ügynökökkel végzett hírszerzési munka csupán formális, mivel az intézkedési terveket nem a rendelkezésre álló anyagok, nem a valóság szerint állítják össze. Ami a tartományunk munkáját illeti, úgy gondoljuk: egyik fő hiányosságunk abban áll, hogy rosszul dolgozunk a meglévő ügynökhálózattal. Olyan hálózattal rendelkezünk jelenleg, amelyet ha jobban irányítanánk, sokkal jobb eredményekre volna képes. Anélkül tesszük ezt a kijelentést, hogy alábecsülnénk az újabb beszervezések, az ügynökhálózat kiegészítésének jelentőségét.

Szerintünk, a jelzett hibáknak két fő oka van:

1. A fegyelem be nem tartása, ami tisztán látszik abból, miként teljesítették az említett parancsokból fakadó feladatokat.

2. Ennek a gyenge fegyelemnek az alapja egy általunk is ismert, de csak részlegesen kijavított probléma, és pedig a munka módszeres ellenőrzése és irányítása, azoknak a támogatása, akik [dolgozni] akarnak, és azoknak a felelősségre vonása, akik noha képesek volnának, de nem akarnak [dolgozni].

Hasonló hiányosságok mindenütt jelentkeznek, de elsősorban a járási szerveknél, ahol primitív módon dolgoznak és leegyszerűsített módszereket használnak. Sok esetben a gyenge munkához hozzájárult az operatív tisztek alacsony szakmai színvonala, és az informatív munka iránti lelkesedés hiánya. Ez még egy megoldandó problémát jelent tartományunkban, főleg a járásoknál. A legkomolyabb hiányosságok egyike a kezdeményezőkézség és a kitartás hiánya a munkában, ami az alkalmazottak nagy részénél megfigyelhető. Emiatt még mindig előfordul, hogy egy sor akciót húznak-halasztanak, és nem hoznak intézkedéseket a kivizsgálásukra. Egy beszédes példa ezzel kapcsolatban az a tény, hogy a

24 Eredetiben *contrasabotaj*. A magyarországi „üzemi elhárításnak” felel meg.

25 Kollektív gazdaságok, állami gazdaságok, mezőgazdasági társulások.

tartományban 171 olyan ellenőrző nyomozás folyik, amelyeknek határideje rég letelt.

Valószínűleg egyes elvtársak felteszik a kérdést, miért ismétlődik ebben a jelentésben egy sor olyan hiányosság, amelyekről már sokszor beszéltünk, és úgy vélik, hogy jobb lenne ezeknek az okairól beszélni, de főleg arról, mit kellene tenni a hibák elhárításáért. Mi, legalábbis Kolozs tartományban tudjuk, hogy még nem sikerült úgy megszervezni a munkánkat, hogy minden nyomozásnál meghatározzuk a legmegfelelőbb feladatokat. Hasonlóképpen nem sikerült ellenőriznünk, hogy ezeket a feladatokat végre is hajtsák. Azonban harcolunk ezért; a helyzetet elemezve úgy gondoljuk, hogy vannak lehetőségek és feltételek a dolgok javítására, és ezért a következő intézkedéseket hoztuk:

Miután dokumentálódunk a tevékenység menetét illetően, 1957. augusztusában berendeltük a Tartományi Igazgatóságra az összes járási BM parancsnokot, valamint az Ügyosztályok és Alosztályok főnökeit [is]. Ezen a gyűlésen rámutatunk munkánk komoly hiányosságaira, és elemeztük ennek okait. Hogy munkánknak elevebb tempót adjunk, néhány problémára helyeztük a hangsúlyt, és határidőket adtunk azok megoldásához. Kb. másfél hónappal később újabb gyűlést tartottunk ugyanazokkal a vezető szervekkel és az összes főnök jelentést tett a jelzett problémákban meghozott intézkedésekről és az első gyűlés óta elért eredményekről. A bemutatott jelentésekből kiderült, hogy nagyrészt hozott bizonyos intézkedéseket, de összességében gyenge eredményeket értek el. A bemutatott helyzet és a közvetlen dokumentáció alapján, a gyűlés után az igazgatóság vezetése minden járásba kiszállt 2-3 napra, és ellenőrizte: a tartományi vezetés alkalmazottai miként hajtották végre a kijelölt feladatokat. Az ellenőrzés során kiderült, hogy a parancsnokok nagy része *megfelelően* továbbította az utasításokat, az operatív alkalmazottak megértették ezeket, de a parancsnokok nem adtak gyakorlati segítséget az alkalmazásban. A parancsnokok úgy értelmezték, hogy csupán az utasítás továbbítása a feladatuk, anélkül, hogy kijelöljék a végrehajtás módját minden problémára és külön-külön az egyes esetekre, és anélkül, hogy megmutatnák, mit, hogyan és mikor kell tenni.

Az is kiderült, hogy egyes esetekben a feladatok egyáltalán nem jutottak el az operatív tisztekhez, máskor pedig [azok] tévesen értelmezték őket. Ez az annyira káros régi mentalitás elég sok operatív alkalmazottnál, sőt még néhány parancsnoknál is megvan, és nyilvánvalóan kiderült a nemtörődömség az elrendelt intézkedések végrehajtása kapcsán. [Ez a régi mentalitás abban nyilvánul meg, hogy úgy értelmezik], utasításokat adtak és még fognak adni, és ezeknek a parancsoknak a nem teljesítése észrevétlen marad, és hogy nem feltétlenül szükséges dolgozni [ennek az] állapotnak a javításáért. [Intézkedtünk] ennek a tehetetlenségnek a legyőzésére. Miután tanulmányoztuk az elindított nyomozásokat, meghatároztuk a legfontosabbakat, amelyek vagy a tartomány vagy a járási főnökök ellenőrzése alá kerülnek, és tervet állítottunk össze ezekre az akciókra.

Az észlelt hiányosságok függvényében mindegyik operatív tisztnek adtunk konkrét feladatot konkrét határidővel, és közvetlenül figyeltük végrehajtásukat. Egy sor szervnél, amelyek súlyos fegyelmezetlenségről és nemtörődömségről tettek tanúbizonytságot, azonnal fegyelmi eljárást indítottunk. Hasonló intézkedéseket hoztunk az ügyosztályoknál is, egy sor tárgy- és feladatkörben, és a tartományi vezetőség részvételével hosszútávú tervet állítottunk össze, amelyben azonnali gyakorlati tennivalókat jelöltünk ki ahhoz, hogy be tudjanak hatolni az ellenséges tevékenység általunk ismeretlen részeibe. Ebben óriási segítséget nyújtott a 107. sz. rendelet, amely alapján újraelemeztük tevékenységünket, és erősebb hangsúlyt fektettünk a vasgárdista problémára. Hasonló intézkedéseket fogantatóztunk a magyar nacionalisták esetében is, valamint az értelmiség körében levő ellenséges elemek kérdésében. Számontartva a probléma fontosságát Kolozs tartományban, összeállítottunk egy részletes intézkedési tervet az ellenséges értelmiségi elemek követésére, és kijelöltük a részletes feladatokat és a végrehajtási határidőt.

ACNSAS, fond Documentar, dos. 114, 225–235. f. Géppel írt román nyelvű jelentés magyar fordítása.

94.

Nicolae Budişteanu ezredes, a BM III. Csoportfőnökség parancsnokának beszámolója az 1957. december 2–3-i operatív ülésen (részlet)

Bukarest, 1957. december 3.

A jelentés által tárgyalt időszakot felforgató csoportok és szervezetek létrehozására irányuló intenzív tevékenység jellemezte. Ilyen tevékenységet a nacionalista elemek is (főleg a magyar és német) végeznek. Így:

a) Magyar nacionalista vonalon a következő ellenforradalmi csoportok: Kolozs tartományi Igazgatóságában Dobai István csoportja, a Magyar Autonóm Tartományi Igazgatóságában Fodor Pál és Veress Sándor csoportja, az Arad tartományi Igazgatóságban a Szoboszlai Aladár vezette csoport. A Temesvár tartományi Igazgatóságnál kiderült, hogy a magyar nacionalisták zűrzavar kiprovokálására, terrorista és diverziós²⁶ akciók elkövetésére készülnek. Ezekből az akciókból, valamint a Tartományi Igazgatóságok által elindított nyomozásokból kiderült, hogy a magyar nacionalisták legfőbb célja Erdély (egészének vagy felének) elszakítása a Román Népköztársaságtól, és Magyarországhoz csatolása. Jelentős tény, hogy magyar nacionalista vonalon a követett közös cél mellett néhány más jellegzetes [közös] vonás különíthető el, éspedig:

- az ilyen felforgató csoportok szervezésében fontos szerepet játszik a magyar nemzetiségű római katolikus és református papság. Ezeknek a csoportoknak a kezdeményezői ilyen vagy olyan módon tanácsot kértek vagy konzultáltak Márton

26 Zavart keltő.